N°. 146.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zondag den 24 July.

NEDERLANDEN.

Breda, den 24sten July.

De dag van gisteren was voor ons eene aangenaame en tevens hoogstaandoenlijke plegtigheid. Het in goeden welstand wederzien van den geliefden Vorst en zijne maklere afstammelingen leverde voor ons de gelukkigste gewaarwordingen op; het tijdstip dezes wederziens vermengde deze vreugde met meer ernstige aandoeningen, en gaf daaraan eene verhoogde waarde. Wij mogen 's Vorsten bedoelingen niet vooruitloopen, maar evenmin ontkennen, dat het ons, bij het gevoelen onzer eigene gewaarwordingen, in het opmerken van den algemeenen indruk toescheen, alsof deze komst des Konings voorbode was van het einde onzes tijdelijken toestands, en begin eener werkdadige en roemvolle toekomst was. Het is niet bijzonder in tijden van voorspoed, dat de banden eener naauwe betrekking digter worden aangesnoerd; dagen van zorg en lijden zijn als proefsteen van eene trouw en innige gehechtheid beter geschikt. Zulke dagen doorleefden wij. Nog zijn zij niet geweken; maar de jongste dagen hebben veel licht over het anders duistere tafereel verspreid, en de verschijning van hen, wier welvaart met den bloei des lands, sedert eeuwen reeds, in zulk een naauw verband stond, te midden van de verdedigers hunner en onzer onafhankelijkheid, waarborgt een nog veel schooner licht. Er is in deze gedachte iets geestverheffends, dat nog versterkt werd bij het opletend volgen onzer Vorstelijke vergaderingen. Menige herinnering verplaatste ons in het schoonste gedeelte van de zestiende eeuw, en één witte vederbos boven al bragt ons de roemrijkste overwinning van dat tijdvak weder levendig voor den geest. Hij scheen ons nog even als bij *Quatre Bras* te golven, en het is niet te ontkennen, dat velen, bij dien aanblik het *Voorwaarts*, reeds vroeger gaan, met dubbele geestdrift herhaalden.

Bij het gevoelen van den tegenwoordigen moeijelijken toestand, mogen wij ons in eenen blijden dag dubbelden verheugen. Het eerste welke ons oplicht is het onbepaald vertrouwen op Hem, die alleen eene gepaste uitkomst geven kan; want wat zoude ons overblijven, indien wij in tijden als deze dat hooger beginsel of verwierpen, of slechts op den achtergrond plaatsten. Uit dat beginsel, en ook daaruit alleen, mogen wij op onze vanen het: *Met God voorwaarts*, en de betrekking tusschen onze vorsten en ons volgt het: *voor Vaderland en Oranje* daarbovenop. Die vlag, door een eendragtig volk verdedigd, is nog nooit uit bezweken; zij zal het ook nu niet. Welaan dan, dat zij vrij den vijand te gemoet wapper; en indien alleen die duisternis licht kan voortkomen, dat dan de kruidrook de nevel verdrijve, ter latere ontwikkeling van het voortreffelijkste licht. Het oogenblik is gunstig. Reeds heeft Holland het treffendst voorbeeld van standvastigheid te midden der algemeene staatsberoeringen gegeven; welligt is voor dat kleine plekje grond nog den roem bewaard, welken grootere mogendheden schroomvallig schijnen te mijden, namelijk het doen zegevieren der waarachtige vrijheid door het krachtig *Liberalismus*. Daartoe strekke ook het feest der verdediging van den Vorst met hen, die gezworen hebben voor deze overwinning meer dan hun leven te willen geven.

— Nadat Z. M. onze geliefde Koning, gelijk wij in ons vorig nommer gemeld hebben, met de beide Prinsen en de drie jonge Prinsen, vergezeld van een luisterrijk gevolg van hooft-officieren en generaals, onder geleide van den opperkommandant dezer Vesting, kort na hoogstdezelfs aankomst de vestingwerken onzer stad in oogenschouw had genomen, heeft hoogstdezelve daarop het geheele garnizoen, zamengesteld uit de stedelijke, Zuid-Hollandsche en Geldersche schutterijen, schutterij- en veld-artillerie, de mineurs enz. geinspecteerd, en vervolgens de onderscheiden burgerlijke en militaire autoriteiten in plegtige audientie ontvangen. Z. M. en de overige vorstelijke personen hebben daarna bij Z. K. H. Prins *Frederik* het middagmaal gebruikt, onder hetwelk het korps muzijkanten der afdeeling grenadiers, daartoe uit het Grunecken gekomen, voor de Vorstelijke familie eenige muzijkstukken hebben uitgevoerd; hebbende Z. M. daarna zijn nachtverblijf ten huize van den WelEd. heer *F. Tiesse* genomen.

Heden morgen, ten 9 uure, zijn de Koning en de Prinsen gevolgd van eenen luisterrijken staf, benevens een groot getal officieren van alle rang naar het kamp gereden, ten einde de aldaar vereenigde 1ste en 2de divisien van het leger, onderscheiden batterijen rijdende, en veld-artillerie, benevens eenige regementen kavallerie in oogenschouw te nemen. Het schoone weder begunstigt bij uitzonderlijk dezen feestdag; eene menigte ingezetenen onzer stad zijn dan ook dezen morgen naar het naburig kamp gegaan, ten einde dit prachtig militair schouwspel bij te wonen.

— Op heden is aan de verschillende korpsen van het garnizoen dezer vesting, voorgelezen de navolgende:

DAGORDER.

ZIJNE MAJESTEIT DE KONING mij Hoogstdezelfs bijzondere tevredenheid betuigd hebbende, over de goede houding en orde der troepen, de bezetting dezer vesting uitmakende, bij gelegenheid der door Zijne Majesteit op heden gehouden inspectie, heeft mij tevens de aangename taak opgedragen, zulks ter kennis van dezelve te brengen, gelijk ik hiermede doe bij deze dagorder.

Zijne Majesteit zich overtuigd houdende van den moed, welke de troepen van dit garnizoen bezielt, durft zich dan ook vlejen dat zij, zoo de gelegenheid zich daartoe aanbiedt, bewijzen zullen geven van hunnen moed en trouw, en dat, waar zij ook geroepen zullen worden, om de nationale eer, onze vrijheid en onze afhankelijkheid van den oud Vaderlandschen bodem te helpen handhaven, zij zich den naam van echte Hollanders waardig zullen betoonen.

De Generaal-majoor, Opperbevelhebber der Vesting,
(Get.) WILDEMAN.

— De brief door de conferentie aan onzen minister van buitenlandsche zaken geschreven, ten geleide der achttien artikelen, die tot preliminairen van een vredes-traktaat moesten strekken, is van dezen inhoud:

» *Mijnheer de Baron*,

» Het is de heer baron *von Wessemberg*, dien wij belast hebben, deze aan Uwe Exc. te overhandigen.

» In een ten uiterst moeijelijken toestand geplaatst en bezield met het verlangen, dat Uwe Excellentie ongetwijfeld naar waarde zult schatten, om de onderhandelingen, die ons bezig houden, ten einde te brengen, zonder den vrede van Europa in de waagschaal te stellen, hebben wij besloten nog te overgaan, of eene nieuwe reeks van voorstellen in de zaken van België geen wederzijdsch verdrag kan te weeg brengen, dat het doel onzer zorgen en wenschen uitmaakt. De redenen, welke ons hebben bewogen, om die voorstellen te maken en aan den Koning voor te leggen, zijn in onze oogen van zoo groot gewigt, dat het ons onvermijdelijk is toegeschenen, dat een onzer die zelf aan Zijne Majesteit en aan zijn ministerie ontwikkelde. Onze keus is gevallen op den heer *von Wessemberg*, uit hoofde der genegenheid, waarmede de Koning hem vereert, en wij zouden eene waarlijke verpligting aan Uwe Excell. hebben, indien hij hem de gelegenheid wilde gemakkelijk maken om aan Zijne Majesteit gewigtige redenen bloot te leggen, waaraan wij hebben toegegeven, en die de Koning, op wij hopen, met weigeren zal te overwegen in zijne billijkheid, in zijne wijsheid en in zijne vriendschap voor de Mogendheden, wier oogmerk is om, zoo veel als van haar afhangt, zijne regten en zijne belangen met het behoud van den algemeenen vrede overeen te brengen.

» Wij maken van deze gelegenheid gebruik om u, mijnheer de Baron, de verzekering onzer hooge achting aan te bieden.

» *London, den 27 Junij* 1831.

» (Get.) Esterhazy, Wessemberg, Talleyrand, Palmerston, Bulow, Lieven, Matuszewicz.«

— Een berigt van de Poolsche grenzen van 15 Julij behelst eene andere lezing nopens den overgang der Russen over den Weichsel, dan het gisteren medegedeelde van 13 Julij, welke inhoud op tijdingen uit Warschau berustte. Volgens het thans ontvangene berigt, zouden de Russen hunnen overgang niet bij Plock bewerkstelligd hebben, maar zoude aanvankelijk slechts de leger-afdeeling van generaal *Pahlen*, uit 20,000 man en 84 kanonnen bestaande, in de nabijheid van Razionzek, en dus nader aan de Pruissische grenzen, over den Weichsel gegaan, en zonder tegenstaand te ontmoeten tot Wroclawek voortgerukt zijn. De overige afdeelingen des Russischen legers trokken tegen over Razionzek bijeen, en zouden weldra volgen. Den 14den was graaf *Paskewitsch* op dat punt aangekomen.

De Warschauwsche berigten van den 14den komen hiermede overeen. Zij houden in, dat het Russische leger, na bij Plock vereenigd te zijn geweest, en aldaar eene brug over den Weichsel gelegen te hebben, de rivier langs weder meer naar beneden getrokken was, waarschijnlijk om bij Nieszawa of Razionzek over de rivier te gaan; dat derzelver linkeroever tot aan genoemde plaatsen door landweer bezet was, en dat de vijand kort op de hielen door den generaal *Turno* vervolgd werd, die hem bij voortduring een goed aantal gevangenen afnam.

— Fransche of Belgische berigten hebben wij heden niet ontvangen.

ENGELAND.

Londen, den 20sten Julij.

De eerste minister, graaf *Grey*, heeft aan het Hoogerhuis een *brief* van prins *Leopold* medegedeeld, waarbij hij te kennen geeft, dat hij, als souverein van België, het inkomen, dat Engeland hem bij zijn huwelijk heeft toegelegd, niet zal ontvangen, en voornemens is dit jaargeld, zoodra zijne openstaande schulden betaald zouden zijn, in handen te geven van commissarissen, ten einde daaruit voor het onderhoud en het herstellen van het landgoed Claremont te zorgen, en al de tractementen en pensioenen aan zijne bedienden, alsmede alle liefdadige giften, door hem of door wijlen zijne gemalin ingesteld, te voldoen, zullende het overschot [illegible] worden. Dit is de prins van [illegible] den afstand te doen van het regiment garde-dragonders, waarvan hij kolonel is. In het Huis der Gemeenten heeft heden [illegible], de kanselier van den Exchequer, dezelfde kennisgeving gedaan, die in beide huizen met bijzonder genoegen ontvangen is.

OOSTENRIJK.

Weenen, den 12den Julij.

Bij het krijgswezen zijn thans alle verdere toerustingen gestaakt; daar worden geene paarden meer aangekocht en de leveranties voor de militaire behoeften der troepen zijn voor het oogenblik geschorst, zoo dat [illegible] het behoud des vredes niet weinig versterkt wordt. Ook zouden onze effecten zeer gestegen zijn, ware het niet, dat er, sedert eenige dagen, [illegible] van Parijs afgekomen waren, van welke de agioteurs gebruik hebben weten te maken, aangezien zij zulks in verband hebben zoeken te brengen met eenen crisis, die in het laatst dezer maand in Parijs zou plaats hebben.

— De paniekе schrik, door welke de inwoners dezer residentie, oplettelijk de *cholera* getroffen geweest zijn, begint af te nemen, aangezien zij overtuigd beginnen te worden, dat de regering de doelmatigste maatregelen genomen heeft, om het kwaad tegen te gaan.

Het decreet over de drukpers, in de 150ste zitting van het [illegible] congres (*zie ons vorig nommer*) aangenomen, luidt als volgt:

Decreet over de Drukpers.

In naam des belgischen volks:

Het nationaal [illegible]

Gezien art. 14, 15 [illegible] der Constitutie;

Gezien de wetten van 16 Mei 1829 en 4 Junij 1830, Decreteert:

Art. 1. Boven en behalve de bepalingen van art. 60 van het strafwetboek, en voor al de bij dat wetboek niet bijzonderlijk voorziene gevallen, zullen als medeplichtigen aan alle begane misdrijven of misdaden worden beschouwd de zoodanigen, die, hetzij door op eene publieke plaats, ten aanhoore van eene vergaderinge van lieden, hetzij door aangeplakte geschriften, hetzij door gedrukte of geschreven verkochte of rondgedeelde geschriften, directelijk mogten hebben aangezet, om dergelijke misdaden en misdrijven te plegen.

Deze bepaling is insgelijks van toepassing, wanneer deze aanzetting slechts van eene poging tot misdrijf of misdaad zou zijn gevolgd geworden, overeenkomstig de 2de en 3de artikelen van het strafwetboek.

2. Al wie, kwaadaardiglijk en in het openbaar, de verbindende kracht der wetten zal hebben aangerand of regtstreeks tot ongehoorzaamheid aan dezelve aangezet mogt hebben, zal met eene gevangenis van zes maanden tot drie jaren gestraft worden.

Onverminderd echter de vrijheid van het eisch, of den verdediging voor de regthanken of voor iedere andere geconstitueerde regeringsmagt.

3. Hij, die, kwaadaardiglijk en in het openbaar, zoo het constitutioneel gezag des konings, de onschendbaarheid van desselfs persoon en de constitutionele regten van diens stamhuis, als de regten of het gezag der kamers zal hebben aangerand, of wel, op dezelfde wijze, den persoon des konings zal hebben gehoond of gelasterd, zal met gevangenis van zes maanden tot drie jaren gestraft worden.

4. Laster of hoon jegens korpsen of agenten, in welker handen het publiek gezag berust, of jegens ieder ander geconstitueerd ligchaam, zal op dezelfde wijze vervolgd en gestraft worden als laster of hoon jegens particulieren, onverminderd het in de volgende bepalingen vervatte.

5. De beklaagde wegens eene misdaad of een misdrijf door beschuldigingen betrekkelijk het waarnemen hunner functien, gerigt tegen de gemagtigden of agenten der regering of tegen ieder ander, die in eenig publiek karakter zal hebben gehandeld, zal, langs alle gewone wegen, bewijs voor die beschuldiging mogen inbrengen, onverminderd het bewijs van het tegendeel, langs dezelfde gewone wegen in te brengen.

6. Het bewijs der te laste gelegde daadzaken bevrijdt den beschuldiger voor alle straf, echter geenzins voor die, wegens alle hoon, welke niet noodwendig met de ingebragte beschuldiging moet in verband staan.

7. De beklaagde, welke van het, bij art. 5, toegestane regt mogt willen gebruik maken, zal, binnen de 14 dagen, welke op de beteekening der ordonnantie of van het arrest van renvooi zullen volgen, boven en behalve een dag meer voor iederen miriameter afstands van zijne woonplaats, aan het officie en aan de civiele partij moeten doen beteekenen: 1° de in de ordonnantie opgegevene gekwalificeerde daadzaken, uit of met welke hij de waarheid wil bewijzen; 2° kopie der stukken, waarvan hij gebruik wil maken, zonder dat er eenig zegel of eenige registratie tot dat einde noodig zal wezen; 3° de namen, het beroep en de woonplaatsen der getuigen, door welke hij zijne bewijzen zal willen schragen.

Deze beteekening zal de keuze vermelden van een domicilie in de gemeente, waarin de regtbank of het hof zitting heeft, alles op poene van verval.

8. Binnen gelijken tijd en op gelijke manier zullen het officie en de civiele partij gehouden zijn, aan beklaagden, aan zijn gekozen domicilie, te doen beteekenen kopij der stukken en der namen, beroepen en woonplaatsen der getuigen, door middel van welke zij het tegendeel zouden willen bewijzen, insgelijks zonder dat voor die stukken zegel of registratie noodig zijn zal.

9. De beklaagde wegens misdrijf, door middel der drukpers begaan, dat slechts eene gevangenisstraf zou ten gevolge hebben, zal, zoo hij in België gedomicilieerd mogt zijn, alle vonnis zijner veroordeeling, hetzij bij comparitie, hetzij bij contumatie, binnen worden gevangen gezet. De regter zal, in dat geval, een mandaat van comparitie tegen hem uitvaardigen, hetgeen bevat, zoo hij niet compareert, in een mandaat van voor den regter te brengen kan worden verandard.

10. Geene wanbedrijven wegens hoon of laster, door middel der drukpers begaan, zullen kunnen worden vervolgd, anders dan op aanklagt der gehoonde of gelasterde partij. De misdaden van hoon of laster jegens den koning, de leden van diens familie, jegens de korpsen of personen, gemagtigden of agenten van het publiek gezag zijnde, in hunne kwaliteit of bij de uitoefening hunner functien begaan, zullen echter door of van wege het officie kunnen worden vervolgd.

11. Bij alle processen wegens misdrijven, door middel der drukpers begaan, zal de jury, alvorens zich bezig te houden met de kwestie of het beklaagde geschrift een misdrijf bevat, beslissen of de als aanlegger van het misdrijf opgegevene persoon zelfs wezenlijk is. De vervolgde drukker zal altoos in staat van beschuldiging blijven, tot dat de schrijver door den regter als zoodanig erkend is.

12. De vervolging der, bij art. 2, 3 en 4 van het tegenwoordig decreet, vermelde misdaden of wanbedrijven, zal geprescribeerd of verjaard zijn door het tijdverloop van drie maanden, te rekenen van den dag, dat het misdrijf begaan is of van dien dag

laatste geregtelijke akte: die der misdaden, bij art. 1 van dit decreet voorzien, verjaren met den tijd van één jaar.

13. Allen en een iegelijk, die, in eenig nieuwsblad, hetzij bij name, hetzij zijdelings, wordt aangeduid, zal het regt hebben, om een antwoord in datzelfde nieuwsblad te doen plaatsen, mits dat antwoord geene duizend letters schrift of de dubbele plaats van het artikel, waardoor het is uitgelokt, te boven gaat. Dit antwoord zal, ten laatsten, den derden dag nadat het aan het bureau van het nieuwsblad zal zijn gebragt, moeten zijn geplaatst, op straffe van twintig guldens boete voor iederen dag uitstel, door den uitgever te betalen.

14. Ieder exemplaar van een nieuwsblad zal, behalve den naam van den drukker, nog aanwijzing van diens domicilie in België moeten behelzen, op straffe eener boete van honderd guldens, voor ieder nommer van het nieuwsblad.

15. Het 463ste artikel van het strafwetboek is toepasselijk op de bepalingen der tegenwoordige wet. Het zal voortaan aan de regtbanken staan, om de bepaling van art. 374 van hetzelfde wetboek, in geval van veroordeeling wegens laster, niet toe te passen.

16. De wetten van 16 Mei 1829 en van 1 Junij 1830 worden bij deze afgeschaft.

17. Het tegenwoordig decreet zal, vóór het einde der aanstaande zitting, aan de herziening der wetgevende magt worden onderworpen.

Transitoire bepaling. De misdaden en misdrijven, bij het tegenwoordig decreet voorzien, zullen, tot den eersten October aanstaande, het tijdstip, waarin de wet op de jurij obligatoir zijn zal, door de regtbanken en geregtshoven beoordeeld worden.

Mengelingen.

FRAGMENTEN UIT HET *MEMORANDUM* VAN *********

XIV.

(*Vervolg.*)

Hoe meer dat men in de bijzonderheden van het sedert 15 jaren aangenomen staatkundig sijstema van Z. M. onzen geliefden Koning treedt, hoe meerder stof men op zal doen, om in hem den Vorst te vinden, waardig over een volk te regeren, dat, ten toppunt van morele beschaving gestegen, ook niets dan een moreel geluk verlangde of beoogde. Hoe ver echter de volken nog van dezen trap van beschaving af zijn, hebben de gebeurtenissen in het afgeloopen en in dit half ten einde gebragt jaar blootgelegd.

Sedert vijftien jaren, was Hij onvermoeid werkzaam, om de morele kruchten van zijn volk, waarover Hij, onder de leiding der goddelijke Voorzienigheid, door eene vrije keuze van datzelfde volk, geroepen was te regeren, te versterken en te doen toenemen. Door de begunstiging der volksvlijt, door het uitstrooijen van weldaden, door de uitoefening van alle burgerlijke deugden, en door duizende andere middelen, te veel om hier op te noemen, zocht Hij de harten van al zijne onderdanen tot zich te trekken, van het grondbeginsel uitgaande, en op de steeds opgeschijnlijke toename van burgerlijke beschaving vertrouwende, *dat een land, waar de vorst de liefde van zijne onderdanen tot schild en speer verstrekt*, tegen de woelingen van buiten- en binnenlandsche vijanden een *stalen ringmuur* heeft opgetrokken.

Uit eenige in mijne vorige artikelen gedane opmerkingen, en uit de geheele staatkundige geschiedenis van ons vijftienjarig, rustig en gelukkig bestaan, hebben wij dan ook kunnen nagaan, dat deze schoone ontwerpen des Koning's, in betrekking tot den heerschenden geest van ons tijdperk, zoo niet denkbeeldig, den ten minste, voor eene bij uitsluiting algemeene aanname, als te ontijdig aangewend kunnen beschouwd worden, voorzal men in aanmerking neemt, dat de Koning daardoor de physieke krachten van zijn rijk, als het ware, met welbehagen tot het oog verloor.

Het doen den Koning zoo gelief koosd denkbeeld, *de natie te wapenen*, was voor Hem eene schrede nader, tot de sloisom van al zijne bemoeijenissen: het geluk van zijn volk te bevestigen, en dit, als het schoonste erfdeel, aan zijne kinderen na te laten. — Doch ook *deze zorgen* verwijderden andere, namelijk die voor het staand leger en de zeemagt, die, bij het aangenomen grondbeginsel, als *nevenzaken* beschouwd werden. Hoewel al zijne onderdanen gelijkelijk in zijne liefde deelden en regtvaardigheid het beginsel was, waarmede Hij deze liefde toemat, was echter het leger, als een gedeelte van het geheele staatkundige ligchaam, het minst begunstigde en werd, als ik mij zoo eens mag uitdrukken, in desselfs onderhoud, te veel beschouwd als een *noodzakelijk kwaad*; het denkbeeld voedsel gevende, dat men hetzelve met den tijd geheel zonde kunnen ontberen.

De eventueel gedane legerschouwingen in de kampen of anderzins, in vergelijking van de reizen door Z. M., in de onderscheidene gewesten van zijn rijk ondernomen, leveren aan mijne gezegden genoegzame bewijsgronden op. Zelden verliet Z. M., na een bezoek aan een gedeelte van het civiele ligchaam van den staat, eene plaats, zonder de duidelijkste blijken van Hoogstdezelfs tevredenheid en gunst achter te laten — zelden had dit plaats, na eene groote gehoudene wapenschouwing, dan door eenige woorden, op legerorde gegeven.

Deze, in dit opzigt, weinige belangstelling van het hoofd van den staat in de staande gewapende magt, had werkelijk eene voor het moreel nadeelige uitwerking, die des te ondermijnender was, omdat men derzelver gevolgen in vredestijd *niet*, maar in eenen schielijk uitbarstende oorlog *des te erger* moest gevoelen. Het streven van den Koning, ter opwekking van burgerlijke deugden, — het schitterend beloonen derzelve, — de duidelijk doorstralende mercantiele geaardheid, had, als het ware, deze gezindheid ook in het leger doen overgaan.

Bij de gemakken des levens en in den stillen huiselijken kring, in gedurige aanraking met burgerlijke betrekkingen, in het midden van eene handeldrijvende en nijvere natie, waarin al deze takken bevoorregt, de militaire stand echter het allerminst of liever niet bevoorregt was, moesten de chefs en mindere officieren het doel vergeten, waartoe zij zich zelven gewijd hadden en tot welker bereiking zij eenmaal geroepen konden worden; — en dat dit kwaad werkelijk, sedert vijftien jaren, steeds meer en meer wortels gevat en deze zich uitgebreid hadden, zal ieder nadenkende en oplettende beschouwer mij toestemmen, ten minste genoeg overzien, om noodig te hebben hierover in meerdere bijzonderheden te treden.

In onze vertegenwoordigende vergadering werd over alle lands belangen gesproken; doch nimmer verhief zich eene stem, ten voordeele van het leger of onzer zeemagt. Alleen de discussien over de budgetten openbaarden aan de natie, dat er werkelijk eene gewapende magt bestond, en dan nog waren berispingen omtrent groote uitgaven aan de order van den dag. De oogmerken van den Koning waren vaderlijk, en verdienden eene schoonere belooning, en hij, die zijne waarlijk groote ziel en karakter kent, zal Hem nimmer, om deze, uit verstelijke dengd voortkomende fouten miskennen of misbilijken, maar veel meer, door dezelve aan te duiden, dus wegaanwijzen het vijftien jarig kwaad, *zoo mogelijk*, te herstellen.

Deze en de vorige soorte beschouwingen zullen dan, zoo ik vermeen, genoegzaam geweest zijn, om de hulpbronnen aan te wijzen die het gouvernement in het leger konde vinden, om zijne onverworpen wettige orde van zaken, door kracht van wapenen te herstellen; — de geschiedenis van deze aangewende poging, zal doen zien, in hoe verre mijne opmerkingen juist waren.

(*Het vervolg hierna.*)

LETTERKUNDIG BERIGT.

De Belgische Ridder, een Tijdvak der Geschiedenis. Geschiedkundig Romantisch Tafereel, door H. G. MOKE. Te Amsterdam, bij J. C. van KESTEREN, 1831; 184 blad. in 8vo. de prijs is *f* 2,00.

De Belgische Ridder, Graaf van Horn, heeft in het jaar 1566, bij het beginnen der troebelen, die den eeuwig gedenkwaardigen tachtigjarigen strijd ten gevolge hadden, de zijde der Prinsen van Oranje gekozen. Zijne pligt en geliefde vaderland de andere partij te omhelzen, houdt zich, gedurende eenen slechts zeer korten tijd, aan het hof der Landvoogdesse op, en verlaat deze in eene zeer knorrige stemming. De Ridder heeft eenige discussien met geestelijken, edelen, beeldstormers en andere leden van het treurspel van dien tijd. De jonkvrouw heeft ook haar kind verlaat haar vader door den dood, komt in de gevangenis bij hunnen, wordt daaruit verlost om nog altijd land te bezitten, doch vindt vrij spoedig haren Paapenmeijer, met dezen trouwt en dus een einde aan de romantische draad.

Zoodanig de ruwe omtrek des verhaals. Het is niet te ontkennen, dat deze voor eene allerbelangrijkste uitwerking vatbaar was; doch de billijkheid eischt te zeggen, dat deze in het verhaal zelf die belangrijkheid niet hervindt. Noch eene konsekwente karakterontwikkeling, noch fiksche schildering der omstandigheden en gebeurtenissen, evenmin als *critiques* of treffende aanknooping, verheffen dit *tafereel* boven het middelmatige. Indien de heer Moke niet bleek door andere geschriften als romanschrijver gunstig bekend was, zoude deze *Belgische Ridder* hem zeker geene vermaardheid aanbrengen. Slechts hier en daar verraadt zich de hand des meesters; doch slechts spaarzaam. Het uiterlijke van dit boek is uitlokkend; jammer dat aan de correctie niet gelijke zorg besteed is.

Door Kwijtering van Affaire
UIT DE HAND TE KOOP.

Het aanmerkelijk, wel bekend, en van oudsher gezaamenlijk Logement, *Hôtel de Flandres* staande te Breda, bestaande: Ruime winkels, groote STALLINGEN, KOETSVERTREKKEN, groote STALLINGEN, KOETSHUIS en TUIN, enz. enz., benevens destelijk VOORMANS AFFAIRE. Nadere Informatien bij den Eigenaar, *G. Verspui*, te Breda. Brieven Franco.

* * Uit de Hand te Koop: Een CHARA-BANC voor 9 Personen, te rijden met één of twee Paarden, te bevragen bij *Jan Dolk*, wonende bij de kerk in Terheijden bij Breda.

* * Bij P. P. STERK te Breda wordt heden uitgegeven:

I. TPRINSEN VAN ORANJE'S KOMST, bij het Leger. 20 Cents.

II. NOORD-BRABANDSCHE GASTVRIJHEID, een tegenhanger van het Stukje *Noord-Brabandsche Lijdzaamheid*, door een Vrijwilliger bij het Leger. 30 Cents.

III. HOLLANDSCH LEEUW, in 1830 en 1831; door D. J. DEN BEER POORTUGAEL, te Luitenant bij de komp. Vrijwillige Jagers der Leijdsche Hoogeschool. 30 Cents.

IV. BRABAND IN OPROER in 1830, door E. v. W., wiens familie door deze gebeurtenis een Zware slag is toegebragt. 30 Cents.

* * Bij J. J. ABKESTEYN, Boekhandelaar te 's Bosch, en aldaar alom, kan men tot den *laatsten Augustus* aanstaande inteekenen, op eene *Beknopte Uitgave* van *Handboek der Algemeene Wereldgeschiedenis*, het door GEORGE FREDERIK WIEDEMANN, naar het Hoogduitsch waarvan het berigt, met eene daarbij gevoegde proeve, *gratis* te bekomen is. — Door hovengemelden wordt binnen kort verzonden het 7e Deel van het met zoo veel roems bekende *Geschiedkundig Woordenboek* van den Heer F. X. DE FELLER, waarop men, tegen den prijs van 3,50 het Deel, nog kan inteekenen.

* * De Boek- en Plaatdrukker T. J. WIJNHOVEN HENDRIKSEN te Rotterdam, geeft heden uit:

I. *De beste en verbeterde Druk* van de Vernieuwde Rekenkunst van Mr. WILLEM BARTJENS, uit welke men de voornaamste regelen dier wetenschap leeren kan, bij [illegible] voorstel nagezien en elken regel met een [illegible] van denzelven vermeerderd door een Onderwijzer te Rotterdam, ingerigt overeenkomstig het nieuwe stelsel van Maten, Gewigten en Geldspecien. Prijs 30 Cents.

II. E. MAT VAN VOLLENHOVEN, Kinderlijke [illegible] Gedichten, Verhalingen en Dichtstukjes, derde druk. — De Uitgever door aankoop eigenaar van dit voortreffelijk Kinderboek geworden zijnde, waarvan de prijs altijd 60 Cents [illegible] op 30 Cents, ten [illegible] schoolgebruik zoude kunnen dienen.

III. Voorbeelden van gemeenzame brieven voor onderscheidene gelegenheden. Tweede stukje Verjaarbrieven. Prijs 10 Cents. In dit stukje komen zestien brieven voor, onder anderen van een zoon in het leger aan zijn vader; van een wees aan denzelfs voogd; van een zoon of dochter aan denzelfs moeder of meester; van een broeder aan zijne zuster; van een minnaar aan zijne beminde; van een vriend aan zijn vriend, enz. enz., met onderscheidene antwoorden.

IV. De zesde druk van J. PUIKERS, Gronden der Nederduitsche Taal. Prijs 15 Cents.

V. De tweede druk van J. PUIKERS, Rekenboek voor beginnenden. Prijs 10 Cents.

VI. Het [illegible] druk van het nieuw Burger-Keukenboek, behelzende [illegible] tot gereedmaking van Soepen, Vleesch, Visch, Groenten, Gebakken, enz. enz., zoo als die algemeen in ons Land in de huishouding toebereid worden, alles volgens het nieuwe stelsel van Maten en Gewigten. Prijs 90 Cents.

VII. Kort Onderrigt in de Geographie of Aardrijkskunde voor de Scholen. Tweede druk. Verbeterd door een Schoolonderwijzer. Prijs 20 Cents.

VIII. De behandeling van alle tegennatuurlijke Verlossingen tot hare grootste eenvoudigheid gebragt, voorafgegaan door het werktuigelijke der Natuurlijke Verlossing door JULES HATIN, Prof. in de Verloskunde enz. te Parijs, uit het Fransch vertaald door M. J. RUIGHAVER, Praktiserend Heel- en Vroedmeester te Rotterdam. Prijs f 1,50.

Voorts zijn bij gemelden Uitgever te bekomen: Zeer fraaije in het koper gegraveerde Wissels, Assignatien en Kwitantien. Prijs de 100 f 1:- Verders nog een aantal artikelen, als: Hollandsche en Fransche gekleurde en zwarte Charades en Deviezen voor Banketbakkers; roode, witte, blaauwe en groene signaatuur en Pottebriefjes voor Apothekers; Staalkaarten en Stafretjes voor Lakenkoopers; geplaatdrukte Rekeningen voor Heeren Doctoren, Chirurgijns en Apothekers, heer fraaije gekleurde Gelegenheids-Krabsjes op best postpapier; Nachtlicht a 10 Cts., 30 Cts. en 20 Cts. het halfjarig doosje; plak- en pillen Ouwelen; Trouw- en Rouwbrieven; gegilgogeerde Visietekaartjes; Verwdoozen; Klok- en Hamerspel, Steenbeetspel, Tuoverspellen 6 soorten a 15 Cents per stuk; Uilen- en Ganzenspellen, Schutterspellen, enz. enz. Bestellingen op een en ander kunnen gegeven worden bij de Uitgevers dezer, BROESE & COMP. te Breda, en bij elken Boekverkooper in gansch oud-Nederland.

* * A. F. H. SMIT Boekhandelaar te Rotterdam, heeft uitgegeven en alom verzonden:

Bijdrage tot de meer algemeene en doorzakelijke kennis der CHOLERA á 25 Cents.

Allergewigtigst is voor het publiek de kennis eener ziekte die zoodanig zoo snel is, dat in weinige, hoogstens 24 uren, het lot des lijders wordt besist, en behalve geene voorbehoedmiddelen als overtuigd, zoude geneeskundige hulp als te spoedig aangewend, kan beschuldigd worden. Het is er verre van af, dat men bovengenoemde Ziekte wil aangemerkt hebben, als in beide opzigten voldoende en alle andere hulp noodeloos makende, maar dat men toch de noodige wenken doen opzamelen, wat men als behoedmiddelen voor als geneeswijze in deze ziekte, die van land tot land zich te verspreiden schijnt, met vrucht zou kunnen en behooren aan te wenden. Dit werkje is daartoe, volgens de geloofwaardigste berigten en oplettendste waarnemingen in de laatste jaren, door weren geneeskundigen vervaardigd.

* * Door BROESE & COMP. te Breda, zal, zoo spoedig doenlijk worden uitgegeven:

HANDLEIDING tot de kennis der verschillende soorten van BATTERIJEN, met aanwijs van derzelver hoofd- en onderdeelen, hare plaatsing, armering enz. enz. door *M. J. Stieltjes*, 1ste Luitenant der Artillerie. In een deel compleet, met Platen en Tabellen f 3,00.

Dit Werk is verdeeld in drie hoofddeelen, welke weder in afdeelingen gesplitst zijn.

Het 1ste Hoofddeel zal bevatten: Voorafgaande bepalingen en benamingen der batterijen, alsmede van hare hoofd- en onderdeelen, benamingen der onderscheidene soorten van dezelve, het soort en getal derzelven, waarmede men elk derzelver in verschillende omstandigheden wapent, bestemming der verschillende batterijen, benevens eenige algemeene opmerkingen over de wijze, hoedanig men dezelve, dan het meeste voordeel, in verschillende gevallen kan aanwenden.

2de Hoofddeel. Over het vervaardigen van schanskorven, horden, worsten, facines, enz., het zoeken van profilgementen, de plaatsing en het traceren van batterijen, met bijvoeging van eenige tabellen, houdende hare voornaamste afmetingen, alsmede het benoodigde aan manschappen en [illegible]

De bouw der batterijen, en de wijze, hoedanig dezelve worden bekleed, vernakeld, de schietgaten ingesneden, enz.

Het leggen van beddingen, het bouwen van magazijntjes, en de wijze en voorzorgen die men gebruikt, om het geschut op de batterijen aan te voeren.

Voor- en nadeelen der batterijen, welke te, met of onder de parallel gebouwd worden.

3de Hoofddeel. Het bouwen van batterijen in [illegible] gelvenden-, hellenden-, moerassigen-, rotachtigen-, met steenachtigen-, zandigen- en weinig zamenhangenden grond.

Denkbeeld, hoedanig men zich voor het vijandelijk vuur defilcert.

Het bouwen van batterijen op ijzken en zeer begroende plaatsen, alsmede van die, welke in eene reeds voltooide parallel worden aangelegd, en die, welke reeds een oplopende schietgaten hebben, benevens die, welke onder het vijandelijk Infanterie- vuur moeten aangelegd worden.

Hinderpalen, welke bij de construktie van belegerings-batterijen het meeste voorkomen.

Het maken van masques, achter welke de batterijen kunnen worden gebouwd.

Over de herstellingen, welke bij de batterijen kunnen voorkomen, en de wijze hoedanig zulks geschiedt.

Voorwaarden van Inteekening.

1o. Het geheele werk, met 3 Platen en 6 Tabellen, zuiver 14 vellen druks bestaande, dat niet meer dan f 3,00 kosten.

2o. Na het sluiten der Inteekening zal de prijs dadelijk ¼ verhoogd worden.

3o. De Inteekenaars kunnen, des verkiezende, leder vel dadelijk bij de uitgave bekomen.

Te Breda, bij BROESE & Comp., Boekdrukkers en Boekverkoopers.